

Valstybinio audito ataskaita

DĖL LIETUVOS NACIONALINIAME
DRAMOS TEATRE ATLIKTO FINANSINIO
(TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATŲ

2015 m. rugsėjo 15 d. Nr. FA-P-50-10-21-1

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

<u>SANTRAUKA</u>	<u>3</u>
<u>IŽANGA</u>	<u>4</u>
<u>AUDITO APIMTIS IR METODAI</u>	<u>5</u>
<u>PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS</u>	<u>7</u>
<u>PRIEDAI</u>	<u>13</u>

SANTRAUKA

Lietuvos nacionaliniame dramos teatre atlikto audito tikslas – atsižvelgiant į įstaigos vykdomos veiklos specifiką, skatinti racionalesnę ir efektyvesnę valstybės lėšų ir turto naudojimą, prisidėti tobulinant kūrybinės veiklos ir lėšų planavimą, vidaus kontrolės sistemą, išanalizuoti susiklosčiusius darbo santykius.

Pagrindiniai Nacionalinio dramos teatro kūrybinės veiklos planavimo dokumentai yra sezoninė ir perspektyvinė kūrybinės veiklos programos, kurias tvirtina Kultūros ministerija. Perspektyvinė programa nepatvirtinta. Valstybės biudžeto asignavimai 2014 metams – 9 599,9 tūkst. Lt, iš jų apie 7 500 tūkst. Lt – meno veiklai vykdyti – buvo skirti teatrui neatsižvelgiant į kūrybinės veiklos programas, dėl to neužtikrintas jų įgyvendinimas, veiklos nuoseklumas ir tęstinumas.

Teatro edukacinė veikla nenurodyta planavimo ir kituose dokumentuose, todėl yra rizika, kad nebus tinkamai įvykdyta ši teatrui pavesta funkcija ir įgyvendinti jam keliami uždaviniai.

Nustatyta, kad teatre dirbančių 37 etatinių aktorių kūrybinis indėlis galbūt neproporcingas jų išlaikymo išlaidoms – 1 330,1 tūkst. Lt. Didžiąją darbo laiko dalį aktoriai dirba individualiai, t. y. ne darbovietėje. Taip sudaromos sąlygos tuo pačiu metu gauti atlyginimą iš valstybės biudžeto ir dirbti kitoje darbovietėje, dalyvauti projektuose ar užsiimti kita veikla. Šiuo atveju teatras neturi galimybės užtikrinti, kad būtų laikomasi darbuotojų saugą ir sveikatą reglamentuojančių bei kitų teisės aktų reikalavimų, ir rūpintis darbuotojų poreikiais. Mūsų nuomone, siekiant efektyviai ir racionaliai naudoti valstybės biudžeto lėšas, būtina svarstyti galimybę keisti nuolatinių teatro aktorių darbo sutarčių sąlygas.

Teatras nuo 2011 m. liepos mėn. iki 2014 m. pabaigos bilietų platinimo paslaugoms teikti juridiniam asmeniui neatlygintinai leido naudotis 4,16 kv. m. patalpomis ir taip neužtikrino, kad valstybės turtas būtų valdomas vadovaujantis efektyvumo, racionalumo ir viešosios teisės principais.

Audito metu nebuvo pareikšta pastabų dėl teatro finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų. Teatras atsižvelgė į pateiktas pastabas ir rekomendacijas dėl veiklos ir lėšų planavimo, turto valdymo, naudojimo bei disponavimo juo teisėtumo, taisė klaidas ir ėmėsi priemonių vidaus kontrolės sistemai stiprinti: tinkamai parengė bilietų platinimo paslaugų pirkimo viešojo konkurso sąlygas, patikslino tvarkas, susijusias su turto nuoma ir naudojimu, numatė, kokias edukacines programas vykdys 2016 metais, tačiau dar jų neįtraukė į veiklos planus.

ĮŽANGA

Audito tikslas – įvertinti 2014 metų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenis ir pareikšti nepriklausomą nuomonę, taip pat įvertinti valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę.

Audituojamas subjektas – Lietuvos nacionalinis dramos teatras. Nacionalinės kultūros įstaigos statusas jam suteiktas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu¹ ir 1999-10-15 įregistruotas Kultūros ministerijoje.

Lietuvos nacionalinis dramos teatras – biudžetinė įstaiga, kurios paskirtis – aukščiausiu meniniu lygiu organizuoti profesionalaus scenos meno (spektaklių, koncertų ir (ar) kitų meno programų) kūrimą ir viešą atlikimą. Teatro veiklos tikslai:

- savo veikla bei jame dirbančių kūrybinių darbuotojų kolektyvų kūrybine veikla aukščiausiu meniniu lygiu pristatyti iškiliausius nacionalinės meninės kūrybos laimėjimus, puoselėti, plėtoti ir skleisti Lietuvos kultūrą, formų ir žanrų įvairovę kūrybiškai interpretuoti ir perteikti pasaulio kultūrų laimėjimus, kurti šiuolaikinio meno tradicijas;
- sudaryti sąlygas talentingiems jauniems ir pripažintiems Lietuvos bei pasaulio scenos meno kūrėjams ir atlikėjams pristatyti savo kūrybą teatro meno programose;
- užtikrinti visavertę šalies meninės kultūros sklaidą šalyje ir užsienyje, formuoti šalies meninės kultūros įvaizdį, pristatant užsienio šalyse nacionalinės scenos meno laimėjimus; ugdyti, formuoti ir tenkinti visuomenės poreikį profesionaliam scenos menui².

Teatro savininkė yra valstybė. Savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija yra Kultūros ministerija.

Audituojamu laikotarpiu teatrui vadovavo generalinis direktorius Martynas Budraitis, vyriausiosios buhalterės funkcijas vykdė Sidonija Matulevičiūtė.

Audituojamas laikotarpis – 2014 metai.

Valstybinio audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė dėl finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenų, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams pareiškia valstybinio audito išvadoje.

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-07-24 nutarimas Nr. 947 „Dėl Lietuvos Respublikos nacionalinių teatrų ir nacionalinių koncertinių įstaigų“.

² Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2011-05-23 įsakymu Nr. ĮV-383 patvirtinti Lietuvos nacionalinio dramos teatro nuostatai, 10 p.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Finansinis (teisėtumo) auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus, Tarptautinius audito standartus ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad metinėse finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, o valstybės lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl audito apribojimų ir to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių. Audito metu buvo atlikta išsami rizikos analizė, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimas. Audito procedūros buvo atliktos svarbiausiose audito srityse, atrinkus audito pavyzdžius, kurie geriausiai reprezentavo visumą.

Dėl metinio finansinių ataskaitų rinkinio

Audito metu vertinome Lietuvos nacionalinio dramos teatro 2014 metų finansinių ataskaitų rinkinio duomenis. Metinį finansinių ataskaitų rinkinį sudarė Finansinės būklės ataskaita, Veiklos rezultatų ataskaita, Pinigų srautų ataskaita, Grynojo turto pokyčių ataskaita ir finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas, parengti pagal 2014 m. gruodžio 31 d. duomenis.

Finansinės būklės ataskaitoje nurodyta, kad 2014 m. pradžioje turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis buvo iš viso 32 974,7 tūkst. Lt, pabaigoje – 28 585 tūkst. Lt.

Dėl metinio biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio

2014 metų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinį sudarė Biudžeto sąmatų vykdymo ataskaitų aiškinamasis raštas ir Biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į biudžetą, biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti, ataskaita, Biudžeto išlaidų sąmatos vykdymo ataskaita, Finansinės nuomos (lizingo) ir pirkimo išsimokėtinai įsipareigojimų ataskaita, Mokėtinų ir gautinų sumų ataskaita ir Nepanaudotų biudžetinių įstaigų pajamų įmokų į valstybės biudžetą, valstybės biudžeto pajamų iš mokesčių dalies ir kitų lėšų, skiriamų programoms finansuoti, ataskaita, parengti pagal 2014 m. gruodžio 31 d. duomenis.

Teatras 2014 metais vykdė vieną programą „Teatro meno pristatymas“ ir jai įgyvendinti panaudojo 8 980,7 tūkst. Lt asignavimų: 8 846,8 tūkst. Lt išlaidoms apmokėti (iš jų 5 986,9 tūkst. Lt darbo užmokesčiui) ir 133,9 tūkst. Lt turtui įsigyti.

Dėl lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo

Atsižvelgdami į Teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymą³, vertinome teatro vykdomą profesionalaus scenos meno veiklą, jos finansavimą, darbuotojų darbo sąlygų ir socialinių garantijų ypatumus. Taip pat vertinome valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumą. Audito metu, atlikę pajamų, išlaidų ir turto audito procedūras, vertinome:

- gautas pajamas už išplatintus teatro repertuarinių spektaklių bilietus, parduotas spektaklio programėles, patalpų nuomą ir parduotas atsargas;
- spektaklių sukūrimo ir atlikimo išlaidas, prekių ir paslaugų pirkimo viešųjų pirkimų būdu, darbo užmokesčio mokėjimo, kitų išlaidų (ryšių paslaugų, komandiruočių, reprezentacinių), valstybės investicijų projektui skirtų lėšų panaudojimo teisėtumą;

³ Lietuvos Respublikos teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymas, 2004-06-01 Nr. IX-2257.

- teatro patalpų naudojimą, turto perdavimą pagal nuomos sutartis, naudojimą ir kontrolę, turto nurašymo teisėtumą, teisinę turto registraciją;
- teatro kūrybinės veiklos planavimą, aktorių užimtumą, jų atestavimą, gastrolių organizavimą, kvietimų į spektaklius suteikimą ir kt.

Teisės aktai, kuriais vadovaujantis atliktos valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo vertinimo procedūros, pateikti 2 priede.

Vertindami, kaip laikomasi teisės aktų reikalavimų, atsižvelgėme į pažeidimų poveikį ir su audituojamu subjektu aptarėme prielaidas, kurios lėmė pažeidimus.

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS

Metinių biudžeto vykdymo ir finansinių ataskaitų rinkinių vertinimas

Įvertinus Lietuvos nacionalinio dramos teatro 2014 metų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų duomenis, reikšmingų pažeidimų nenustatyta: apskaita tvarkoma vadovaujantis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais, biudžeto vykdymo apskaita – vadovaujantis teisės aktais, reglamentuojančiais sąmatų sudarymą ir vykdymą.

Teatre buvo atliktos darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sąnaudų, ilgalaikio ir trumpalaikio turto, įsipareigojimų, pagrindinės veiklos pajamų, pagrindinės veiklos ir kitos veiklos sąnaudų apskaitos audito procedūros.

Vertinant ilgalaikį turtą, teatrui buvo pateikta pastebėjimų⁴ dėl scenos meno priemonių apskaitos. Dėl Kultūros ministerijos neaiškiai išdėstytų scenos meno priemonių įsigijimo, sukūrimo ar pasigaminimo, apskaitos ir nurašymo bendrųjų principų⁵ teatras prie scenos meno priemonių priskyrė atlikėjų autorinį atlyginimą už vaidmens sukūrimą ir taip neteisingai jį įtraukė į apskaitą kaip ilgalaikį materialųjį turtą. Audito metu, atsižvelgiant į Kultūros ministerijai teiktus pastebėjimus⁶ ir siekiant, kad scenos meno įstaigos vienodai teisingai tvarkytų nematerialiojo turto apskaitą, kultūros ministro įsakymu⁷ buvo pakeista tvarka, patikslinant, koks nematerialusis turtas gali būti įtraukiamas į scenos meno priemonių pasigaminimo savikainą ir įtraukiamas į apskaitą kaip ilgalaikis turtas. Teatras, atsižvelgdamas į nurodytus pastebėjimus, patikslino scenos meno priemonių apskaitos tvarką⁸.

Taip pat pateikus pastebėjimą teatre buvo atnaujinti Buhalterinės apskaitos skyriaus nuostatai ir šio skyriaus darbuotojų pareigybių aprašymai, juose aiškiai nurodant skyriaus ir kiekvieno darbuotojo atliekamas funkcijas.

Kūrybinės veiklos planavimas ir finansavimas

Lietuvos nacionalinis dramos teatras – įstaiga, kuri savo veikla bei joje dirbančių kūrybinių darbuotojų kolektyvo kūrybine veikla aukščiausiu meniniu lygiu pristato iškiliausius nacionalinės kūrybos laimėjimus, puoselėja, plėtoja ir skleidžia Lietuvos kultūrą, kūrybiškai interpretuoja ir perteikia pasaulio kultūrų laimėjimus, kuria šiuolaikinio meno tradicijas, taikydama formų ir žanrų įvairovę ugdo ir tenkina visuomenės poreikį profesionaliam scenos menui. Pagal

⁴ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2015-05-05 raštas Nr. S-(50-3895)-811 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

⁵ Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2010-11-12 įsakymu Nr. IV-591 patvirtintas Lietuvos Respublikos teatrų ir koncertinių įstaigų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, scenos meno priemonių įsigijimo, apskaitos ir nurašymo tvarkos aprašas.

⁶ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2015-04-17 raštas Nr. S-(50-3895)-712 „Dėl scenos meno priemonių apskaitos“.

⁷ Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2015-05-12 įsakymas Nr. IV-295 „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2010 m. lapkričio 12 d. įsakymo Nr. IV-591 „Dėl Lietuvos Respublikos teatrų ir koncertinių įstaigų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, scenos meno priemonių įsigijimo, apskaitos ir nurašymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“.

⁸ Lietuvos nacionalinio dramos teatro generalinio direktoriaus 2015-05-19 įsakymas Nr. V-15-077 „Dėl Lietuvos nacionalinio dramos teatro generalinio direktoriaus 2011 m. balandžio 28 d. įsakymo Nr. V-89 „Dėl scenos meno priemonių apskaitos“ pakeitimo“.

Vyriausybės įgaliotos valstybės valdymo institucijos patvirtintas sezonines ir perspektyvines kūrybinės veiklos programas teatre pristatomi iškiliausi nacionalinės ir pasaulinės kūrybos laimėjimai. Teatras užtikrina visavertę šalies scenos meno sklaidą šalyje ir užsienyje⁹.

Nacionalinio dramos teatro statuso suteikimas rodo pripažintą svarbą visuomenei, todėl jam keliami aukštesni reikalavimai nei valstybės, savivaldybės ir kitiems teatrams.

Pagrindiniai Nacionalinio dramos teatro kūrybinės veiklos planavimo dokumentai yra sezoninė ir perspektyvinė kūrybinės veiklos programos, kurios, kaip nurodyta Teatrų ir koncertinių įstaigų įstatyme¹⁰ ir nuostatuose¹¹, turi būti teikiamos tvirtinti Kultūros ministerijai. Teatro perspektyvinė kūrybinės veiklos programa, kitaip nei sezoninė, nepatvirtinta. Kūrybinių programų svarbą apibūdina įstatymas¹². Remiantis šiomis programomis sudaromas Nacionalinio dramos teatro repertuaras. Už jo įgyvendinimą teatro vadovas atsiskaito Kultūros ministerijai¹³.

Vadovų konkursų tvarkoje¹⁴ nurodyta, kad pretendentai turi pateikti įstaigos, kurios vadovu pretenduoja tapti, penkerių metų perspektyvinę kūrybinės veiklos programą, rodančią, kaip bus įgyvendinami įstaigos nuostatuose įtvirtinti tikslai ir uždaviniai. Reikia pažymėti, kad perspektyvinė Lietuvos nacionalinio dramos teatro kūrybinės veiklos programa buvo pateikta dalyvaujant konkurse teatro vadovo pareigoms eiti, tačiau, kaip minėta, ji nepatvirtinta ir Kultūros ministerija nereikalauja atsiskaityti už jos įgyvendinimą.

Teatrui rekomendavome¹⁵ pateikti ministerijai tvirtinti perspektyvinę kūrybinės veiklos programą, tačiau buvo paaiškinta, kad ji pateikta 2010 metais, konkurso teatro vadovo pareigoms eiti metu.

Pažymėtina, jog kūrybinės veiklos programos svarbios planuojant teatro veiklą ir lėšų poreikį, tačiau asignavimai teatrui skiriami neatsižvelgiant į kūrybinės veiklos programas. Teatrų ir koncertinių įstaigų įstatyme¹⁶ nustatyta, jog teatrams valstybės biudžeto asignavimai skiriami atsižvelgiant į sezoninę ir perspektyvinę veiklos programą, tačiau teatras finansuojamas pagal biudžetinėms įstaigoms nustatytą tvarką, nesiejant su planuojama veikla ir neatsižvelgiant į veiklos specifiką, t. y. nesvarbu, kokią programą teatras parengė, jam vis tiek bus skirta apytiksliai tiek, kiek praėjusiais metais.

2014 metams teatrui pagal patikslintą asignavimų planą buvo skirta 9 599,9 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų. Tiksliai nustatyti, kiek lėšų buvo panaudota teatro meno veiklai, negalėjome, tačiau pagal išlaidų sąmatas 2014 metais etatinių aktorių ir kitų kūrybinių darbuotojų darbo užmokesčio, prekių ir paslaugų (išskyrus komunalines, turto remonto ir įsigijimo) išlaidos sudarė apie 7 500 tūkst. Lt.

Šiuo metu taikomas finansavimo modelis prieštarauja įstatymui, neužtikrina Nacionalinio dramos teatro kūrybinės veiklos programos įgyvendinimo ir jo veiklos nuoseklumo ir tęstinumo.

Viena iš teatro nuostatuose įvardytų funkcijų¹⁷ – vykdyti edukacines programas. Teatre vykdomas edukacines programas sudėtinga kontroliuoti ir vertinti, kaip jos įgyvendinamos, nes

⁹ Lietuvos Respublikos teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymas, 4 str. 2 ir 3 d.

¹⁰ Ten pat, 19 str. 2 d. 7 p.

¹¹ Lietuvos nacionalinio dramos teatro nuostatai, 13.6 p.

¹² Lietuvos Respublikos teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymas, 4 str. 3 d.

¹³ Ten pat, 14 str. 2 ir 3 d.

¹⁴ Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2004-12-29 įsakymu Nr. IV-426 patvirtintas Konkursų nacionalinių, valstybės ir savivaldybių teatrų ir koncertinių įstaigų vadovams tvarkos aprašas, 6 p.

¹⁵ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2015-05-05 raštas Nr. S-(50-3895)-811 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

¹⁶ Lietuvos Respublikos teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymas, 7 str. 1 d.

¹⁷ Lietuvos nacionalinio dramos teatro nuostatai, 11.3 p.

jos atskirai nenurodytos ir nuosekliai nedetalizuotos vidiniuose įstaigos dokumentuose. Teatro vykdomos edukacinės programos (pvz., 2014 m. naujosios dramos dienos, studentų ir jaunųjų kūrėjų kūrybos pristatymas) nenurodytos teatro 2014 m. sezoninėje kūrybinės veiklos programoje ir asignavimai joms vykdyti neįtraukti į 2014–2016 metų strateginį veiklos planą. Be to, teatras šią veiklą riboja dėl pasenusios infrastruktūros ir nepakankamo finansavimo.

Mūsų nuomone, aiškiai nesuplanavus edukacinės veiklos, yra rizika, kad nebus tinkamai įvykdyta pavesta funkcija ir įgyvendinti teatrui keliami uždaviniai.

Viena svarbiausių Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių, siekiant atskleisti, išsaugoti ir plėtoti visuomenės kultūrinį tapatumą ir kūrybinį potencialą, yra ugdyti kultūrinės žmogaus kompetencijas ir kūrybiškumą visą jo gyvenimą. Gairėse nurodoma, kad būtina plėtoti visuomenės kultūrinį švietimą ir kūrybiškumą ir nustatyti, kad kiekvienas valstybės remiamas kultūros projektas privalo turėti ir edukacinį komponentą¹⁸.

2014 m. atlikto tyrimo¹⁹ rezultatai parodė, jog kultūrinėje veikloje dalyvaujantys gyventojai ir kultūros vartotojai yra akivaizdžiai visuomeniškesni, laimingesni, jaučiasi sveikesni ir labiau savimi pasitiki.

Atsižvelgdami į edukacinės veiklos svarbą ir į pastebėtus edukacinės veiklos trūkumus, rekomenduojame 2016 metais planuojamas vykdyti edukacines programas nurodyti kūrybinės veiklos planavimo dokumentuose.

Įvertinę etatinių aktorių užimtumą, manome, kad aktorių kūrybinis indėlis galbūt neproporcingas jų išlaikymo išlaidoms. 2014 metais visi teatro aktoriai turėjo vaidmenis, tačiau jų užimtumas teatre nevienodas: vaidmenų skaičius svyruoja nuo 4 iki 15, o jų atlikimų (pasirodymų) – nuo 16 iki 111. Dirbantiems pagal neterminuotas darbo sutartis 37 teatro aktoriams 2014 metais buvo išmokėta 754,9 tūkst. Lt darbo užmokesčio, 260,6 tūkst. Lt kūrybinių priedų (už atliekamų vaidmenų sudėtingumą) ir 314,6 tūkst. Lt skirta socialiniam draudimui, iš viso – 1 330,1 tūkst. Lt.

Be to, teatre vaidmenis kūrė ir atliko apie 170 kviestinių aktorių, jiems pagal atlikėjų intelektualinių paslaugų sutartis sumokėta tik 288,3 tūkst. Lt. Šie aktoriai vaidmenis atliko beveik visuose 319 spektakliu, rodytų 2014 metais.

Teatras su etatiniais aktoriais sudaro neterminuotas darbo sutartis, kuriose nustatoma 40 valandų darbo savaitė ir nurodoma darbovietė – Lietuvos nacionalinis dramos teatras. 2014 metų pabaigoje pagal teatre nustatytą tvarką²⁰ darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose buvo pradėtas fiksuoti aktorių ir Meno skyriaus režisieriaus asistentų faktiškai dirbtas laikas teatre ir individualus pasiruošimo laikas ne teatre: aktoriams – vaidmeniui sukurti, o asistentams – spektaklių pastatymų kūrybiniam procesui organizuoti. Iš apskaitos žiniaraščių duomenų matyti, kad daugiau nei pusė aktorių didžiąją darbo laiko dalį dirba individualiai, t. y. ne darbovietėje.

Vadovaujantis Darbo kodeksu, darbo laikas – tai laikas, kurį darbuotojas privalo dirbti jam pavestą darbą, ir kiti jam prilyginti laikotarpiai (pvz., komandiruotės).²¹ Kadangi aktoriaus individualus darbo laikas nėra kontroliuojamas, taip sudaromos sąlygos tuo pačiu metu gauti atlyginimą iš valstybės biudžeto ir dirbti kitoje darbovietėje, dalyvauti projektuose ar užsiimti kita

¹⁸ Lietuvos Respublikos Seimo 2010-06-30 nutarimu Nr. XI-977 patvirtintos Lietuvos kultūros politikos gairės.

¹⁹ UAB „Socialinės informacijos centras“ ir UAB „ESTEP Vilnius“ 2014-04-22 parengta Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimo ataskaita; prieiga per internetą: http://3erdve.lt/media/public/gyventoj_dalyvavimas_kultroje_ir_pasitenkinimas_kultros_paslaugomis.pdf

²⁰ Lietuvos nacionalinio dramos teatro generalinio direktoriaus 2014-10-22 įsakymas Nr. V-14-125 „Dėl Lietuvos nacionalinio dramos teatro trupės aktorių ir Meno skyriaus režisieriaus asistentų darbo laiko apskaitos žiniaraščių pildymo“.

²¹ Darbo kodeksas, 142 str.

veikla. Be to, aktoriams dirbant individualiai, t. y. ne darbovietėje, teatras neturi galimybės užtikrinti, kad būtų laikomasi darbuotojų saugą ir sveikatą reglamentuojančių bei kitų teisės aktų reikalavimų, ir rūpintis darbuotojų poreikiais²².

Kadangi faktiškai teatre dirbtas laikas nesutampa su darbo sutartyje sutartu laiku, siekiant efektyviai ir racionaliai naudoti valstybės biudžeto lėšas, būtina svarstyti galimybę keisti nuolatinių teatro aktorių darbo sutarčių sąlygas.

Atsižvelgdamas į mūsų pateiktus pastebėjimus ir siūlymą, teatras informavo, kad imsis priemonių, kai bus atlikti teisės aktų pakeitimai.

Teatro kūrybinės veiklos ir lėšų planavimo trūkumai turi neigiamos įtakos veiklos tikslų pasiekimui ir tikslingam skiriamų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimui:

- nepatvirtintas vienas iš pagrindinių teatro kūrybinės veiklos planavimo dokumentų – perspektyvinė kūrybinės veiklos programa;
- *edukacinė veikla nedetalizuota veiklos programose, todėl sudėtinga ją kontroliuoti;*
- valstybės biudžeto asignavimai skiriami neatsižvelgiant į teatro kūrybinės veiklos programas.

Teatre dirbančių etatinių aktorių kūrybinis indėlis galbūt neproporcingas jų išlaikymo išlaidoms, o darbo santykiai teatre neatitinka aktorių kūrybinės veiklos specifikos.

Pažymėtina, kad Kultūros ministerija parengė ir 2015-08-27 pateikė²³ Vyriausybei Teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, kuriuo siekiama išspręsti aktualias problemas. Projekte nustatytos priemonės profesionaliojo scenos meno plėtrai įgyvendinti: praplečiama profesionaliojo scenos meno srityje veikiančių įstaigų sistema, sudaroma palankesnė galimybė valstybiniams teatrams ir koncertinėms įstaigoms pasirinkti biudžetines ar viešosios įstaigos statusą, numatoma teatrų ir koncertinių įstaigų veiklą organizuoti pagal kultūros ministro tvirtinamas metines kūrybinės veiklos programas ir atsisakyti perspektyvinių kūrybinės veiklos programų, nustatomi įstaigos kūrybinių darbuotojų darbo santykių ypatumai ir papildomos socialinės garantijos ir kt.

Kiti pastebėjimai

Teatru buvo pateikta pastebėjimų²⁴, susijusių su jo veikla. Atkreiptas dėmesys į Meno tarybos veiklos nenuoseklumą: 2014 metais taryba į posėdį rinkosi tik vieną kartą, o pagal darbo reglamentą turėjo rinktis mažiausiai keturis kartus.

Teatras geranoriškai reagavo į pastebėjimus dėl kūrybinių darbuotojų atestacijos, surengtos 2012 metais, organizavimo trūkumų: vertinant šių darbuotojų veiklą atestuojamieji galbūt nebuvo kviečiami pasikalbėti. Kadangi atestacija rengiama kas treji metai, teatras nurodė atsižvelgsiant į pateiktus pastebėjimus, 2015 metais atestuodamas darbuotojus.

Kaip pažangų dalyką galima paminėti tai, kad teatre pradėta tvarkyti kvietimų į teatre vykstančius renginius apskaita ir patvirtinta jų suteikimo tvarka.

²² Darbo kodeksas, 229 str.

²³ Teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymo Nr. IX-2257 pakeitimo įstatymo projektas, prieiga per internetą: http://www.lrs.lt/pls/proj/dokpaieska.showdoc_l?p_id=1070855&p_org=84&p_fix=y&p_gov=y

²⁴ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2015-05-05 raštas Nr. S-(50-3895)-811 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

Reikšmingų neatitikimų nenustatėme atlikę teatro pajamų ir lėšų panaudojimo teisėtumo audito procedūras. Teatras tinkamai nustatė darbuotojų darbo užmokesčio dydžius ir priedus bei priemokas. Taip pat neturėjome pastabų dėl teatro gastrolių organizavimo.

Valstybės turto valdymas

Audito metu vertinome teatro patikėjimo teise valdomų pastatų naudojimą: ar yra nenaudojamų pastatų, patalpų, ar patalpos teisėtai perduodamos ilgalaikės ir trumpalaikės nuomos ir bendradarbiavimo su viešosiomis įstaigomis pagrindais. Taip pat vertinome turto nurašymo teisėtumą, teisinę turto registraciją. Dėl dalyvaujant patalpų apžiūroje, turto inventorizacijoje ir atliekant kitas teisėtumo vertinimo procedūras nustatytų dalykų teikėme pastebėjimus ir rekomendacijas.

Teatras 2011 m. ir 2014 m. vykdė viešuosius pirkimus ir su privačiu juridiniu asmeniu sudarė bilietų platinimo paslaugų sutartis. Laikotarpiu nuo 2011-07-05 iki 2014-12-30 šioms paslaugoms teikti teatras juridiniam asmeniui neatlygintinai leido naudotis 4,16 kv. m. patalpomis ir taip neužtikrino, kad valstybės turtas būtų valdomas vadovaujantis efektyvumo, racionalumo ir viešosios teisės principais²⁵.

Pažymėtina, kad nuo 2014 m. spalio 1 d. įsigaliojusioje Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo redakcijoje numatyta galimybė perkant paslaugas viešojo konkurso būdu kartu išnuomoti turtą, kuris bus naudojamas toms paslaugoms teikti²⁶. Audito metu atkreipus į tai dėmesį teatras 2014-12-31 su bilietų platintoju sudarė patalpų nuomos sutartį, o 2015 metų pradžioje vykdydamas bilietų platinimo paslaugų viešąjį pirkimą atsižvelgė į pastabas ir pirkimo dokumentuose nurodė visą su pirkimu susijusią informaciją, tame tarpe ir turto nuomos sąlygas. Teatras, siekdamas ateityje tinkamai atlikti turto nuomos viešojo konkurso ir ne konkurso būdu procedūras, savo iniciatyva pasitvirtino turto nuomos tvarkos aprašą.

Teatras atsižvelgė į rekomendacijas²⁷ ir registravo patalpų nuomos sutartį VĮ Registrų centre, patikslino patalpų nuomos trumpalaikiams renginiams ne konkurso būdu įkainių skaičiavimus, kad būtų aišku, kaip taikyti patvirtintus įkainius sudarant patalpų nuomos sutartis trumpalaikiams renginiams, parengė ir patvirtino bendradarbiavimo sutarčių su viešosiomis įstaigomis sudarymo tvarką: nurodė, kokiais atvejais su šiomis įstaigomis sudaromos patalpų nuomos, o kokiais – bendradarbiavimo sutartys.

Teatras atkreipė dėmesį į žodines pastabas dėl nesaugaus gyvenamosios paskirties patalpų naudojimo ir nedelsdamas patvirtino patalpų naudojimo aprašą, jame nurodė patalpų naudojimo, priežiūros tvarką ir atsakomybę.

Pažymėtina, kad teatras baigė 2010 metais pradėtą vykdyti žemės sklypo, esančio po patikėjimo teise valdomu administraciniu pastatu Vilniuje, registraciją.

Manome, kad viso audito metu nurodę vidaus kontrolės trūkumus, teisės aktų pažeidimus, pateikę kitus pastebėjimus bei teikdami rekomendacijas, kaip tobulinti kūrybinės veiklos

²⁵ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VII-729 (2006-07-18 Nr. X-771 redakcija), 8¹ str.

²⁶ Ten pat, 2014-03-25 Nr. XII-802 redakcija, 15 str. 2 d. 3 p.

²⁷ Ten pat.

planavimą ir finansavimą įsigyjant paslaugas, išnuomojant turta, prisidėjome prie racialesnio lėšų naudojimo, efektyvesnio turto valdymo ir skaidrumo didinimo.

5-ojo audito departamento direktoriaus pavaduotoja,
pavaduojanti departamento direktorių

Rasa Kudžmienė

Vyriausioji valstybinė auditorė

Živilė Blaževičienė

Nuoroda:

Valstybinio audito ataskaitos kopija bus pateikta Kultūros ministerijai, kaip savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai.

Auditas atliktas, vykdant 2014-08-04 pavedimą Nr. P-50-10

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:

Živilė Blaževičienė (grupės vadovė)

Joalita Katiniene

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Lietuvos nacionalinio dramos
 teatro finansinio (teisėtumo) audito
 rezultatų“
 1 priedas

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Eil. Nr.	Rekomendacija	Veiksmas / Priemonės / Komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)
1.	2016 metais planuojamas vykdyti edukacines programas nurodyti kūrybinės veiklos dokumentuose	Lietuvos nacionalinio dramos teatro 5015–2017 strateginis veiklos planas; 2016 metų sezoninė kūrybinės veiklos programa.	2016 m. sausio mėn.

Valstybinio audito ataskaitos
„Dėl Lietuvos nacionalinio dramos
teatro finansinio (teisėtumo) audito
rezultatų“
2 priedas

Teisės aktai, kuriais vadovautasi atliekant lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo audito procedūras ir vertinimus

1. Lietuvos Respublikos teatrų ir koncertinių įstaigų įstatymas;
2. Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2011-05-23 įsakymu Nr. ĮV-383 patvirtinti Lietuvos nacionalinio dramos teatro nuostatai;

Pajamų ir išlaidų srityje:

3. Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas;
4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-12-14 nutarimu Nr. 543 patvirtintos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės.
5. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas;
6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimas Nr. 511 „Dėl Biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“;
7. Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2012-10-09 įsakymu Nr. ĮV-677 patvirtintos „Kultūros įstaigų darbuotojų tarnybiniai atlyginimai ir kitos darbo apmokėjimo sąlygos“ ir „Pareigybių sąrašas, kuriuo vadovaujantis darbuotojai priskiriami kultūros ir meno darbuotojams“.
8. Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2003-11-06 įsakymu Nr. ĮV-395 patvirtintas Teatrų ir koncertinių įstaigų kūrybinių darbuotojų pareigybių sąrašas;
9. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas;
10. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymas;
11. Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas;
15. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-29 nutarimu Nr. 526 patvirtintos Tarnybinių komandiruočių išlaidų apmokėjimo biudžetinėse įstaigose taisyklės;
16. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-26 nutarimu Nr. 478 patvirtintos Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės taisyklės;
17. Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2010-11-12 įsakymu Nr. ĮV-591 patvirtintas Lietuvos Respublikos teatrų ir koncertinių įstaigų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, scenos meno priemonių įsigijimo, apskaitos ir nurašymo tvarkos aprašas;
18. Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2015-05-12 įsakymas Nr. ĮV-295 „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2010-11-12 įsakymo Nr. ĮV-591 „Dėl Lietuvos Respublikos teatrų ir koncertinių įstaigų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, scenos meno priemonių įsigijimo, apskaitos ir nurašymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“;

19. Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2010-11-22 įsakymu Nr. ĮV-607 patvirtintas Lietuvos nacionalinių teatrų ir nacionalinių koncertinių įstaigų bei valstybės teatrų ir valstybės koncertinių įstaigų gastrolių tvarkos aprašas;

20. Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2005-06-23 įsakymu Nr. ĮV-266 patvirtinti Nacionalinių, valstybės ir savivaldybių teatrų bei koncertinių įstaigų kūrybinių darbuotojų, dirbančių pagal neterminuotą darbo sutartį, atestavimo nuostatai;

Turto srityje:

21. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas;

22. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-12-14 nutarimu Nr. 1524 patvirtintas Valstybės ilgalaikio materialiojo turto viešojo nuomos konkurso ir nuomos ne konkurso būdu organizavimo tvarkos aprašas;

23. Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymas;

24. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-06-03 nutarimu Nr. 719 patvirtintos Inventorizacijos taisyklės;

25. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-02-17 nutarimu Nr. 179 patvirtintos Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklės.